

Puntdevista 95. Les festes de la nostàlgia (14/1/2022)

Ja han quedat endarrere les festes nadalenques i de cap d'any, si bé aquest any s'han allargat més, al caure Reis en dijous. I és moment de fer-ne balanç alhora que verifiquem el grau de compliment dels bons propòsits que solem fer-nos amb l'any nou.

No soc cap excepció si dic que actualment totes aquestes festes resulten un tant esgotadores. En aquesta ocasió pels problemes afegits de la pandèmia, que ha plantejar molts interrogants sobre la conveniència o no de reunir-se diverses "bombolles" familiars en els corresponents àpats. Perquè, finalment, tot s'acaba reduint a àpats i regals. No em sembla malament, no, car suposen motius d'alegria, i això sempre va bé, però és fàcil advertir com la societat de consum que ens envolta i la influència dels costums més majoritaris en un món globalitzat, ens condueix a un constant augment de despeses i celebracions. Tot mentre les arrels religioses de les festivitats desapareixen gairebé totalment, substituïdes per ambientacions "nadalenques" que defugen les referències al naixement de Betlem. Al respecte, pot resultar il·lustrativa la resposta que em va donar un responsable d'una universitat maçònica xilena, proclamadora de la laïcitat, llibertat, racionalitat, etc., quan li vaig comentar que suposava que ells no feien vacances per Nadal: "*las festividades las hacemos todas*", va respondre. El mateix ens passa a nosaltres. Solament cal pensar que a Espanya és festa la *Inmaculada Concepción* ...

Quan comparo les festes nadalenques de la meva infantesa amb les actuals adverteixo els considerables canvis produïts. Certament eren temps (anys cinquanta) d'escassetat i de consum de subsistència, però també es feia un esforç per celebrar el Nadal, anant la vigília a la missa del gall i després menjant alguna cosa dolça, deixant l'àpat important per al mateix dia de Nadal, després d'anar a la missa major, és clar. En algunes llars es feia cagar el tió amb algunes gormanderies infantils. En tot cas, els regals dels reis es mantingueren sempre, amb més o menys abundància segons les possibilitats de cada casa; una joguina ja era suficient.

Adverteixo que darrerament no hi ha debat públic sobre la pertinença o no de crear en els infants la il·lusió dels reis mags com a portadors de regals, en benefici de dir sempre la veritat i no mantenir falses fantasies. Anys endarrere el tema tenia presència pública. Jo sempre he pensat al respecte que no es feia mal a la formació dels infants per mantenir una il·lusió que tenia presència pública. La pròpia experiència ens diu que arriba un moment que la reflexió personal troba la resposta als possibles interrogants, i no sorgeix animadversió contra els pares per això. La il·lusió es manté anys posteriors com una reminiscència de la innocent infantesa. No mantenim sempre alguna il·lusió per coses que racionalment no s'aguanten? La vida resulta molt més dura sense il·lusions.

Ara a Catalunya s'està generalitzant el sopar de "*nochebuena*", del qual no en teníem tradició, a més del dinar de Nadal, i seguim amb San Esteve. S'ha incorporat l'avet decorat al costat del pessebre (quan aquest encara hi és), i els regals poden venir tant del tió, com del pare Noel, com dels reis d'orient, i molt

sovint dels tres orígens i a diverses llars. No és estrany que els infants quedin saturats amb tants obsequis. Tothom, podríem dir, estira més el braç que la mànega, al temps que els economistes ens diuen que cal consumir per mantenir la producció, el comerç, el nivell de vida que volem; és clar, una vegada engega la roda no es pot parar. No vull entrar a discutir les alegries que els regals, els àpats, les gratificacions ens proporcionen a tots, però tenir moderació en el consum, pensar en possibles necessitats de futur, abstenir-se de despeses supèrflues, són uns valors molt útils per evitar problemes imprevistos i altres previsibles. I més en aquests temps d'incerteses.

Mirant els aspectes més socials i sentimentals, sens dubte s'ha instal·lat el pensament que aquestes festes són especialment adequades pels retrobaments familiars. Passar el Nadal sol sembla molt més trist que fer-ho en altres dies i festivitats. Benvinguts siguin els motius de retrobament, mentre no s'acabin els àpats, després unes copes de més, amb els retrets i greuges entre parents que es tenien guardats esperant l'ocasió de sorgir. Tots podríem recordar situacions d'aquest caire. Aquest any, però, segurament han hagut menys d'aquestes situacions perquè alguns àpats els ha realitzar cadascú a casa seva – encara que a vegades amb menjar recollit en tapers a casa l'àvia –, i perquè amb el tema del COVID surant ja hi havia prou motiu de preocupació com per afegir-ne altres.

Un altre canvi notori d'aquests temps respecte els nadals de la meva infantesa són les felicitacions rebudes i emeses. En això els boscos han sortit beneficiats, no tant les impremtes, llibreries i correus. Res a dir; la informàtica ofereix moltes possibilitats, solament que quan reps una felicitació dins d'una llista, al menys a mi em passa, tens la sensació de despersonalització; les escrites en paper s'han de fer d'una en una i sempre es personalitzen, no? Finalment les felicitacions ja s'han convertit en una rutina, ja que ni tan sols el telèfon es fa servir com no fa gaires anys. Nostàlgies de vells, es podrà dir; segurament. Però no tot ho millora el consum i la tecnologia en l'àmbit dels sentiments, al menys en els qui varen néixer en temps de la radio i el cinema comunitari.

Ah! i molt bon any 2022!

Jaume Sarramona

(www.sarramona.net)